

Udruga Kruziv – Platforma za pitanja kulture, medija i društva

Svačićev trg 1, 10 000 Zagreb

OIB: 37744271801

T/F +385 1 78 98 732 M +385 95 91 91 877

Izveštaj o radu za 2015. godinu

Udruga **Kurziv** osnovana je 2009. godine u svrhu preuzimanja i daljnjeg razvoja portala **Kulturpunkt.hr**, koji je do tada vodila i razvijala **SU Klubtura**, kao i razvoja s njim povezanih projekata i aktivnosti.

Udruga Kruziv u 2015. godini imala je 5 zaposlenih osoba, od čega 3 na puno radno vrijeme (koordinatore organizacije, voditeljica projekata i urednica portala, asistent koordinatore i novinar), jednu osobu na 6 sati (novinar i urednik na portalu) te jednu osobu (financijska administracija) na 2 sata. Do 1. rujna u organizaciji je također radila na pola radnog vremena osoba zadužena za marketing i promociju. Pored stalno zaposlenih, na projektima i programima organizacije u 2015. surađivalo je 65 vanjskih suradnika koji su honorirani za svoj rad. Ukupni budžet organizacije za 2015. godinu iznosio je 767.147,00kn. Portal mjesečno posjećuje između 15 i 20 000 posjetitelja. Pored uredničkog tima portala, na produkciji sadržaja u prošloj je godini surađivalo preko šezdeset vanjskih suradnika i autora.

Portal Kulturpunkt.hr

U 2015. godini portal **Kulturpunkt.hr** obilježio je desetu godinu rada. Pokrenut 2005. s ciljem pružanja vidljivosti onim kulturnim i umjetničkim sadržajima koji svojim karakterom i problemskom okupacijom isključavaju iz prostora mainstreama i mainstreamu primamljivih sadržaja, **Kulturpunkt.hr** se razvio u obuhvatan medijski okvir koji nudi platformu za prezentaciju, analizu, kritiku, kontekstualizaciju i sistemsku analizu različitih procesa suvremenog društva u poljima kulture, umjetnosti, društva, obrazovanja i medija.

Portal **Kulturpunkt.hr** neprofitni je internetski portal i jedini medij koji već deset godina kontinuirano prati hrvatsku nezavisnu kulturnu scenu i suvremene umjetničke prakse, s naglaskom na one istraživačke, kritičke, angažirane prirode. Kulturpunkt.hr svoj prostor otvara i građanskim inicijativama koje vode procese javnog zagovaranja, potičući odgovorne socijalne i političke odluke u Hrvatskoj, kao i veću participaciju građana u njihovom donošenju. Neizostavni su fokusi portala kultura mladih, urbana kultura, društveni aktivizam, nove tehnologije, suvremena umjetnost, slobodna kultura, queer kultura, umjetnost novih medija, nove umjetničke prakse, kustoske prakse, eksperimentalni, progresivni i istraživački pristupi u umjetnosti, ali i urbanizam i arhitektura,

sociologija urbaniteta i problematika javnog prostora, civilno društvo, rodne teme, mediji, društvo, obrazovanje i suvremena humanistika.

Uz informacijski servis, u kojemu se kontinuirano i redovito objavljuju vijesti i najave događanja te različiti tipovi natječaja, na portalu se mogu pročitati članci i intervjui iz područja kulture te oni koji govore o aktualnim fenomenima popularne kulture, kao i članci koji analitički propituju trendove hrvatskog društva i politike, posebice one koji se odnose na polje kulture i umjetnosti, obrazovanja i medija. Portal pored fokusa na hrvatsku kulturu i umjetnost, objavljuje informacije iz regije i svijeta, iz polja suvremenih umjetničkih i kulturnih praksi, kulturnih politika, medijskih politika itd. i na taj način čitatelje informira o važnim i zanimljivim događanjima i trendovima na međunarodnoj sceni.

Dva su načina obrade sadržaja na portalu **Kulturpunkt.hr**: jedan se temelji na informacijskom servisu, a drugi na kritičkom i analitičkom pristupu određenim temama, sadržajima, problemima, fenomenima i sl. Portal doprinosi vidljivosti područja nezavisne i suvremene kulture i specijaliziran je za praćenje ovog specifičnog i heterogenog polja koje uključuje različite kulturne i umjetničke djelatnosti, kao što su kultura mladih, urbana kultura, društveni aktivizam, nove tehnologije, suvremena umjetnost, slobodna kultura, queer kultura, umjetnost novih medija, nove umjetničke prakse, eksperimentalni, progresivni i istraživački pristupi u umjetnosti, kazalište, glazba, film, književnost itd. Pored selektiranja relevantnih informacija za korisnike, portal također proizvodi sadržaje te tako pruža dublji uvid u područja kroz recenzije, kritičke prikaze, intervjue reportaže, eseje i druge tipove članaka. Portal stoga nije samo mjesto koje upućuje na postojeće resurse u virtualnom prostoru, već i sam sudjeluje u proizvodnji novih sadržaja te prati i analizira događanja nezavisne i suvremene kulture koja se odvijaju u realnom prostoru. Time u konačnici portal doprinosi i poboljšava djelovanje i razumijevanje područja nezavisne i suvremene kulture, kao i šireg spektra tema koje pokriva poput medija, obrazovanja i društvenih procesa. Ovdje želimo naglasiti i kako portal već tri godine intenzivno radi na sustavnoj produkciji kritičke valorizacije umjetničke produkcije u poljima vizualnih i izvedbenih umjetničkih praksi te suvremene klasične i eksperimentalne glazbe i kao takav prepoznat je kao važno mjesto sustavne refleksije koje nudi vrijedne doprinose kako samim umjetnicima tako i publici.

Urednička politika portala **Kulturpunkt.hr** naglasak postavlja na obradu sadržaja kroz analitički pristup te ne pristaje na sveprisutnu logiku koja se temelji na formuli: brzo, zabavno i jednostavno. Svi sadržaji koji se objavljuju na portalu urednički su obrađeni. Ovakav pristup smatramo iznimno važnim, jer suvremeni medijski prostor, potaknut brzinom i kvantitetom, sve više zanemaruje kvalitetu te urednička uloga gotovo izostaje. Tako se u medijima, kako bi se zadržao kvantitativni aspekt, često pojavljuju tekstovi koji su neadekvatno strukturirani ili pak jezično nepročišćeni i često vrludaju između govornog, dijalektalnog, književnog i novinarskog stila.

Pored stručnjaka za pojedina područja koji redovno surađuju s portalom i objavljuju svoje članke i intervjue, portal **Kulturpunkt.hr** već godinama otvara svoj prostor mladim i neafirmiranim autorima kojima želi poslužiti kao poligon za istraživanje i usavršavanje njihovih novinarskih i spisateljskih vještina. U suradnji s redakcijskim timom portala, mladi autori uz stalnu mentorsku podršku

urednika i novinara, stječu nova znanja i vještine te usavršavaju postojeće, i u konačnici se afirmiraju u kvalitetne autore.

a) Informacijski servis

Informacijski servis se ostvaruje kroz rubrike **Vijesti**, **Najave** i **Natječaji**. Navedene rubrike se ažuriraju svakodnevno, a vijesti, najave i natječaje pišu, pripremaju, uređuju i objavljuju članovi redakcijskog tima portala **Kulturpunkt.hr**.

Vijesti obuhvaćaju informacije iz područja kulture, kako u zemlji tako i u regiji i u inozemstvu, a pokrivaju područje suvremene i nezavisne kulturne i umjetničke prakse, kulturne politike, medijske politike, aktivističke inicijative građanskih praksi i slično. Istovremeno ova rubrika pokriva i ona problemska područja politike, društva, ekonomije itd. čije su posljedice vidljive u području kulture, a posebice njenom nezavisnom segmentu. Važno je istaknuti da portal redovno informira čitatelje o gostovanjima i uspjesima hrvatskih suvremenih umjetnika na međunarodnim događanjima. Vijesti svakodnevno proizvode članovi redakcijskog tima, služeći se različitim tipovima informacija iz različitih izvora: javnog, privatnog ili trećeg sektora, pojedinaca, neformalnih grupa i inicijativa i dr. Članovi redakcijskog tima također odlaze na mjesta događanja (press konferencije, akcije, protesti, otvorenja i sl.), na temelju čega pišu izvještaje i informiraju čitatelje o onome što se dogodilo.

Najave uključuju informacije o događanjima (festivali, izložbe, koncerti, performansi, filmske projekcije, radionice, okrugli stolovi, konferencije i sl.) koja pripadaju području nezavisne i suvremene kulture. Najave svakodnevno pripremaju i objavljuju članovi redakcijskog tima portala, a služe se različitim izvorima, najčešće press najavama organizatora koje redovno stižu na e-mail adresu portala Kulturpunkt.hr – info@kulturpunkt.hr, ali i pretraživanjem drugih medija, društvenih mreža, istraživačkim radom i putem profesionalnih kontakata

Natječaji je rubrika koja nudi sveobuhvatan uvid u različite tipove poziva na sudjelovanja (festivali, konferencije, seminari, radionice itd.), informacije o potporama i stipendijama, edukacijskim programima i sl. Namijenjena je studentima i profesionalcima iz svijeta kulture i umjetnosti. Natječaje prikupljaju, obrađuju (nerijetko prevode) i objavljuju članovi redakcijskog tima portala.

U ovoj smo godini značajno povećali udio autorskih vijesti koje proizvode članovi redakcije čime je podignuta kvaliteta objavljenih sadržaja.

b) Produkcija sadržaja - tekstovi, intervjui i kritike u rubrici Kulturoskop

Kritičko razmatranje pojedinih fenomena suvremenog društva čije otiske nalazimo u svijetu kulture predmet su članaka i intervjua koji se posebno produciraju za potrebe portala **Kulturpunkt.hr**, a objavljuju u rubrici **Kulturoskop**. U osmišljavanju i odabiru tema sudjeluju članovi redakcijskog tima te vanjski suradnici koji su stručnjaci za pojedina područja: nove medijske kulture, suvremene vizualne umjetnosti, izvedbene umjetnosti, film, glazba, kulturne politike, urbane politike, medijske

politike, javna sfera, sociologija, filozofija, javni prostor, javna i zajednička dobra, obrazovanje i obrazovne politike, itd.

Rubrika **Kulturoskop** prati i daje refleksiju, kritiku i analizu aktualnih događanja u svijetu kulture i umjetnosti te društva i politike, a usmjerenjem je mišljena kao širenje, produbljivanje i kontekstualizacija sadržaja objavljenih u rubrici Vijesti.

Pored redovnog praćenja kulturnih manifestacija u Hrvatskoj, kroz pisanje osvrtu, analitičkih i kritičkih prikaza održanih kulturno-umjetničkih događanja, intervjua s organizatorima i gostima (teoretičarima, umjetnicima, kustosima, kulturnim menadžerima, producentima i drugima) ovih manifestacija, rubrike donose članke i intervjue koji predstavljaju, ali i problematiziraju važne trendove i pojave u polju kulture, politike i društva koji nisu nužno vezani uz konkretni aktualni događaj/manifestaciju.

U rubrici **Kulturoskop** od 2014. uveli smo, pored kritika suvremenih izvedbenih i vizualnih umjetničkih praksi. I kritike suvremene klasične i eksperimentalne glazbe. Mjesečno u prosjeku objavljujemo 9 kritika, od čega po 3 iz vizualnih i izvedbenih umjetnosti te po 2 iz područja suvremene klasične i eksperimentalne glazbe.

Kritičko razmatranje pojedinih fenomena suvremenog društva čije otiske nalazimo u svijetu kulture predmet su članaka i intervjua koji se posebno produciraju za potrebe portala **Kulturpunkt.hr**, a objavljuju u rubrici **Kulturoskop**. U osmišljavanju i odabiru tema sudjelovali su članovi redakcijskog tima te vanjski suradnici koji su stručnjaci za pojedina područja: nove medijske kulture, suvremene vizualne umjetnosti, izvedbene umjetnosti, film, glazbu, kulturne politike, urbane politike, medijske politike, javnu sferu, sociologiju, filozofiju itd. U svrhu učvršćivanja odnosa između uredništva i vanjskih suradnika, te njihova aktivnijeg sudjelovanja u oblikovanju portala i sadržaja na njemu, od ove smo godine uveli redovite mjesečne sastanke šire redakcije na kojima sa suradnicima komentiramo različite teme iz šireg medijskog i kulturno-umjetničkog polja te dogovaramo buduće teme.

Stalni suradnici za kritiku su **Bojan Krištofić** i **Tihana Bertek** (vizualne umjetnosti), **Una Bauer** i **Igor Ružić** (izvedbene umjetnosti) te **Nina Čalopek** i **Ivna Franić** (suvremena klasična i eksperimentalna glazba). Pored suradnika u Zagrebu, u kojem se i događa najveća količina produkcije, kontinuirano razvijamo suradnju s autorima izvan Zagreba te pokrивamo događanja u Rijeci, Zadru, Splitu, Osijeku i Puli u kojima surađujemo s **Ivanom Đerđ – Dunđerović** (Osijek), **Anom Gospić Županović** (Zadar), **Antonijom Eremut**, **Filipom Bojićem** i **Lanom Beović** (Split), **Tajanom Josimović** i **Ivom Milaković** (Pula), **Valentinom Lončarić** i **Bernardom Koludrovićem** (Rijeka). Pored samih kritičkih osvrtu, problemskim analizama i reportažama raznolikosti sadržaja doprinose brojni autori poput **Ive Rosandić**, **Lede Sutlović**, **Marija Kikaša**, **Ane Abramović**, **Matee Grgurinović**, **Ivane Pejić**, **Dejana Kršića**, **Janka Heidla**, **Silvestra Milete**, **Ante Zlatka Stolicke**.

Pored kritika, pratili smo zbivanja u polju kulturnih politika i procese pokrenute pripremanjem gradova za prijavu na Evropsku prijestolnicu kulture te posljedičnu izradu i donošenja kulturnih

strategija na lokalnim razinama. Kroz rubriku **Kulturoskop** intenzivno smo pažnju posvetili temama vezanim uz javne prostore i javne resurse te različitim modelima upravljanja i namjena.

Također, projektni tim portala **Kulturpunkt.hr** već je dulje vrijeme aktivan u različitim inicijativama i organizacijama koje su nositelji procesa zagovaranja pri nadležnim institucijama usmjerenih ka definiranju i poboljšanju statusa elektroničkih publikacija te čitavog sektora neprofitnih medija u Hrvatskoj. Iz tog razloga u 2015. smo nastavili s programskim segmentom započetim u 2013. koji se temeljio na otvaranju većeg medijskog prostora portala upravo za tekstove koji širu javnost informiraju o položaju i problematici neprofitnih medija, medijskih politika u širem smislu s pogledom na internacionalna iskustva i prakse, kao i na sistemsku analizu procesa koji se odvijaju u medijskom sektoru. Cilj ovog tematskog fokusa je senzibiliziranje javnosti za važnost medija općenito, kao javnog dobra koje treba služiti građanima, a ne interesu medijskih korporacija i profitu.

Portal intenzivno prati proces izrade novog obrazovnog kurikulumu te politike vezane uz obrazovanje i znanost. Posebna važnost pridana je temi građanskog odgoja i obrazovanja, kao i njegovom podsegmentu medijskoj pismenosti koju i sama organizacija razvija kroz druge programe i projekte. Nadalje, tema migracija i integracija neizostavan su fokus portala kojim je namjera doprinijeti boljem upoznavanju s ovom problematikom, senzibilizirati javnost za druge i drugačije kulture te potaknuti dijalog koji će dovesti do konstruktivnog promišljanja zajedništva i solidarnosti u suvremenom društvu i njegovoj budućnosti.

Podrubirka **Kinemaskop** usredotočena je na film i filmsku kulturu. U ovom tematskom segmentu pratimo mlade autore, teme vezane uz film i filmske politike, poziciju domaćeg filma u širem kontekstu, a u 2015. smo poseban naglasak postavili na temu vlasništva nad filmskom baštinom. Od 2014. godine u sklopu ovog tematskog fokusa pozabavili smo se temom digitalizacije te kakve je učinke imala na manje sredine i afirmaciju filma u tim sredinama.

c) **Multimedijalni sadržaj – audio i video podcast i prilozi**

S obzirom da je internetsko novinarstvo uvelike obilježeno multimedijalnošću, redizajnom portala smo otvorili mogućnost za objavljivanje audio i video priloga te postavljanja audio i video podcasta koje čitatelji ne moraju nužno konzumirati na portalu već ih mogu pohraniti na svojim računalima, mobilnim telefonima i dr. Radi se o kratkim, montiranim audio i video zapisima različitih predavanja, performansa, reportaža, manifestacija itd. iz područja nezavisne kulture, suvremene umjetnosti, medija i civilnog društva.

U ovom smo segmentu uspostavili uspješnu suradnju s **Radiom Student** s kojim na dvotjednoj razini produciramo emisiju **Abeceda nezavisne kulture** a koja se nakon emitiranja na radiju objavljuje u formi potcasta na portalu. Pored ove emisije, od ovog proljeća započeli smo eksperiment s audio vodstvima po izložbama te ćemo ovu formu i nadalje razvijati kroz naredno razdoblje, kao i čitanje naglas u kojem čitamo pasaže iz odabranih publicističkih i literarnih djela.

U 2015. godini na portalu **Kulturpunkt.hr** objavljeno je preko 2300 članaka.

Iznimno smo sretni i ponosni što portal **Kulturpunkt.hr** u prošloj godini napunio deset godina postojanja i redovitog objavljivanja. Odupirući se marginalizaciji kulture u medijima portal se etablirao u važnu oazu informiranja o događanjima iz kulture, njenim sjecištima s drugim segmentima društva kao i o važnosti koju ona ima za razvoj aktivnih građana i zdravog demokratskog društva. Od samih početaka portal nije pristajao na brzo, instant novinarstvo već njeguje dubinski i kritički pristup obradi tema. Osim praćenja prvenstveno nezavisne kulture portal je važan poligon za objavljivanje tekstova mladih autora s kojima se radi u mentoriranom procesu i razvija dugoročan suradnički odnos. U vrijeme kada su humanističke struke na tržištu rada ugrožene, pogotovo kada govorimo o mladima, portal ima važno mjesto u stjecanju prvih radnih iskustava i otvaranju mogućnosti profesionalnih angažmana na polju pisanja i novinarstva.

Pored portala, koji je centralni projekt udruge, **Kurziv** provodi još tri programska – **Abecedu nezavisne kulture**, **Kulturpunktovu novinarsku školicu** te **Kritiku – jučer, danas, sutra**.

Abeceda nezavisne kulture

Portal **Kulturpunkt.hr** je 2009. godine pokrenuo višegodišnji projekt **U Fokusu** (danas **Abeceda nezavisne kulture**) koji je kreiran kao arhiv ideja i praksi nezavisne kulture od 1990-ih do danas, a temelji se na istraživanju, bilježenju, dokumentiranju i historiziranju raznolikih progresivnih, eksperimentalnih, subverzivnih i alternativnih kulturnih i umjetničkih praksi koje nisu dio dominantnih tijekova visoke i potrošačke kulture te koje sustavno izostaju iz mainstream medija. Takve su prakse u posljednjih dvadeset godina uglavnom vezane uz djelovanje samoosnovanih organizacija te autora i umjetnika u polju nezavisne kulture. Njihovi projekti, najčešće društveno angažirani, ostaju jedino u memoriji organizatora, umjetnika i sudionika, a s vremenom je uočeno da organizacije na sceni pate od manjka kapaciteta za dokumentiranje i očuvanje vlastite memorije, što dugoročno rezultira gubljenjem velikog dijela kulturne povijesti i akumuliranog znanja. Udruga **Kurziv** je u ovom tematskom korpusu objavila i dvije publikacije – *Dizajn i nezavisna kultura* (2010) te *From Consideration to Commitment: Art in Critical Confrontation to Society* (Belgrade, Ljubljana, Skopje, Zagreb: 1990-2010) (2011).

Projekt je u prvoj fazi (kraj 2009. i 2010.) u obliku intervjua na portalu **Kulturpunkt.hr** bilježio prakse nezavisne kulture i eksperimentalne, progresivne i istraživačke pristupe u umjetnosti koji su realizirani u gradu Zagrebu od 1990-ih godina do danas. Nakon prve faze projekta istraživanje smo u 2011. proširili na druge hrvatske gradove, kako bismo svojim dosadašnjim znanjima i iskustvima doprinijeli dokumentiranju, arhiviranju i reflektiranju praksi nezavisne kulture. Arhiv usmene povijesti trenutno sadrži više od 80 intervjua. Pored širenja fokusa na cijelu zemlju, druga faza projekta izašla je 2011. u offline prostor organiziranjem javnih otvorenih razgovora s protagonistima nezavisnih kulturnih scena te uspostavljanjem **Centra za dokumentiranje nezavisne kulture** u prostoru kluba **Booksa** koji postaje i partner u projektu.

Tijekom 2014. i 2015. godine, **Kulturpunkt.hr** i **Booksa** ostvarili su prvu regionalnu suradnju u sklopu projekta pod nazivom **ABC of Independent Culture**, uz potporu **Balkanskog fonda za umjetnost i kulturu (BAC)**. S udrugom **SEEcult** iz Beograda, nakladnikom istoimenog portala za kulturu Jugoistočne Europe, prikupljena je usmena povijest šireg kulturnog područja koje dijeli neke sličnosti, povijesne i kulturološke, no i velike razlike, pogotovo u pogledu kulturnih politika i podrške razvoju civilnog društva. Ovom prilikom izašlo se iz uobičajenog formata pisanih intervjua te je realizirana serija dubinskih video intervjua s organizacijama, umjetničkim kolektivima i umjetnicima koji su obilježili nezavisnu kulturnu scenu i umjetnost u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Crnoj Gori. U 2014. smo godini realizirali intervjue sa **Slavenom Toljem** (Dubrovnik/Rijeka), **Sinišom Labrovićem** (Zagreb), **Mladenom Stilinovićem** (Zagreb) i **Damirom Bartolom Indošem** (Zagreb), a u 2015. intervjue s **Anom Hušman** (Zagreb), **Markom Tomašom** (Mostar), **Markom Breceljem** (Kopar) i kolektivom **BADco.** (Zagreb). Tijekom trajanja projekta prikupljane su knjige, monografije, novine, katalozi, plakati, audio-vizualna građa i ostali materijali koje su organizacije ili pojedinci obuhvaćeni intervjuiima producirali ili su u njima zastupljeni te su svi materijali pohranjeni u **Centru za dokumentiranje nezavisne kulture**, trajno i besplatno dostupni javnosti.

Početak listopada 2015. u **Galeriji Nova** u Zagrebu organizirali smo izložbu *Abeceda nezavisne kulture* koja je prezentirala materijale prikupljene tijekom provedbe projekta u suradnji sa **SEEcultom** iz Beograda. Izložbu je činilo 16 video intervjua nastalih u sklopu projekta **ABC of Independent Culture**. U planu za 2016. je predstavljanje izložbe predstaviti u nekoliko gradova u Hrvatskoj te u Beogradu i Prištini.

Početak akademske godine 2014./2015. uspostavljena je suradnja s **Radio Studentom** na emisiji **Abeceda nezavisne kulture**, koja je kroz razgovore s protagonistima nezavisne kulturne i civilne scene predstavljala važne, a manje vidljive pojave i organizacije na kulturnoj sceni. Pristup temama je problemskog karaktera te je cilj emisije istovremeno podići vidljivost nezavisne kulture među novom publikom, kao i potaknuti njeno kritičko promišljanje i kontekstuliziranje u širem kulturnom i društveno-političkom polju. Emisija je emitirana svakog drugog ponedjeljka u jutarnjem programu Radio Studenta, nakon čega su sva izdanja učinjena trajno dostupnima na portalu **Kulturpunkt.hr** i Mixcloud stranici **Radio Studenta**. U akademskoj godini 2015./16. format je promijenjen tako da emisija ide svaki ponedjeljak, jedan tjedan u kraćoj, prezentacijskoj formi, a drugi tjedan u dužoj, problemskoj. Arhiv radijskih emisija trenutno sadrži više od dvadeset emisija.

Kulturpunktova novinarska školica

Projekt **Kulturpunktova novinarska školica** usmjeren je na obrazovanje mladih koji su zainteresirani za bavljenje novinarstvom u polju suvremene kulture i umjetnosti, a program je usredotočen na vizualne i izvedbene umjetničke prakse. Sedmi ciklus programa ove neformalne edukacije održavao se od listopada 2015. do veljače 2016. godine, odnosno kao i prethodnih godina u jesensko-zimskom kvartalu. Program se sastoji od serije predavanja o pravcima i praksama u poljima

suvremenih vizualnih i izvedbenih umjetničkih praksi, novinarskih radionica, terenske nastave kao i mentoriranog pisanja tekstova. Program predavanja koncipiran je na način da naglasak postavlja na razmatranje konteksta te analitički pristup poljima u fokusu. Kroz predavanja polaznici dobivaju uvid u osnovni okvir polja kulture i umjetnosti te kulturnih politika, te uvodne preglede o različitim podpodručjima suvremenih vizualnih i izvedbenih praksi – uvod u suvremenu umjetnost; umjetnost u javnom prostoru; upoznavanje s konceptualnim, kritičkim, angažiranim, relacionim, participativnim, procesualnim i community umjetničkim praksama; animacija i film; kustoske prakse; suvremene izvedbene prakse, performans, suvremeni ples. Pored samih umjetničkih praksi, poseban programski modul koji razvijamo u sklopu programa škole je medijska pismenost kroz koju se polaznici upoznaju sa strukturom medijskog polja, medijskim politikama, poviješću medija, procesima transformacije medijskog polja; novinarskom etikom; medijskim žanrovima; kritičkim i analitičkim čitanjem medija. U sklopu novinarskih radionica polaznici se upoznaju s različitim novinarskim formama – od vijesti do eseja, odnosno kritike, a kroz praktični rad usvajaju autorske vještine i novinarske tehnike. Pored radionica posvećenih pisanim novinarskim formama, polaznici se kroz program upoznaju i s audio-žanrom, odnosno radijskim novinarskim formama te metodama rada i razlikovanja pisanog žanra od audio formi. Kroz radionice radijskog novinarstva polaznici se također upoznaju s tehnikama snimanja, strukturiranja i pripreme priloga te montažom. Pored predavanja i radionica, polaznici intenzivno rade na produkciji sadržaja, a svi radovi koji dosegnu adekvatan stupanj dovršenosti objavljuju se na portalu **Kulturpunkt.hr**. Ovaj segment projekta smatramo iznimno bitnim jer je visoko motivirajući za polaznike te im pruža mogućnost izravnog rada s mentorima. U sklopu programa je održano 15 predavanja, 20 radionica, 7 terenskih nastava te 8 redakcijskih sastanaka. Program je završilo 12 polaznika, a na portalu je objavljeno više od 20 članaka koji su nastali u sklopu programa.

Ove godine smo poseban naglasak postavili na razvoj modula medijske pismenosti, pa smo tako u suradnji s udrugom **UBU** i **ŠPUD-om – Školom primijenjene umjetnosti i dizajna** proveli dvomjesečni pilot program medijske pismenosti s učenicima 4. razreda škole. U 2016. godini nastavljamo dalje rad na razvoju modula medijske pismenosti, a na programu radimo u suradnji s udrugom **GONG**. Tako smo zajednički u listopadu prošle godine organizirali konferenciju *Između slobode govora i govora mržnje: Medijska pismenost u obrazovnom sustavu i društvu* koja je ujedno označila i početak rada na razvoju priručnika za medijsku pismenost. Priručnik je trenutno u procesu nastajanja, a trebao bi biti dovršen do ljeta 2016. godine. Ciljana publika priručnika su nastavnici viših razreda osnovnih i srednjih škola te treneri i edukatori u programima cjeloživotnog učenja, s naglaskom na mlađu populaciju. Program medijske pismenosti, osim u sklopu škole i partnerskoj suradnji s **GONG-om**, te pilot programu sa **ŠPUD-om** i **UBU-om**, udruga **Kurziv** provodi i kroz programe novinarskih radionica koje provodi u suradnji s drugim organizacijama koje djeluju izvan Zagreba. Rad na ovom programu smatramo iznimno bitnim jer je medijska pismenost jedan od ključnih temelja demokratskog društva i njegovih građana kojima je zadaća donositi upućene, svjesne i odgovorne odluke te aktivno sudjelovati u demokratskim procesima.

Kritika – jučer, danas, sutra

Kritika – jučer, danas, sutra partnerski je program koji zajednički provode organizacije koje godinama vode internet medije (**Booksa.hr** i **Kulturpunkt.hr**) posvećene praćenju suvremenih umjetničkih praksi i njihovom kritičkom vrednovanju te su svojim dosadašnjim projektima i aktivnostima stekle kako iskustvo tako i relevantnost u područjima koja prate (književnost, nezavisna kultura, suvremene umjetničke prakse). Od 2014., pojedine segmente projekta realiziramo u suradnji s organizacijom **Multimedijalni institut** koja je svojim dosadašnjim radom kao i interesnim fokusima umnogome doprinijela kvaliteti diskurzivnog programa projektne linije usmjerene na kritiku.

Cilj ove programske linije jest afirmacija kritičke valorizacije suvremene domaće kulturno-umjetničke produkcije, ali i postavljanje u fokus rasprave o transformacijama kritike kao forme. Kritika je transformacijom medijskog polja izgubila svoju tradicionalno mjesto, a novi medijski formati i pojavnosti nude joj priliku, ali i traže od nje iznalaženje novih obliča, pristupa i jezika. No, osim transformacije medija, transformacija umjetničke produkcije pred kritiku postavlja sličan zahtjev za promišljanjem i artikulacijom novih pristupa i modela valorizaciji umjetničkih praksi. Stoga je i sam program mišljen na način da s jedne strane obuhvaća redovnu produkciju kritike koja će u širini pristupa i autorskih glasova nuditi nove pristupe kritičkoj strukturi, susrete kritičara i upućenu raspravu o ulozi, poziciji, budućnosti i izazovima kritike, kao i predavanja i javne rasprave o suvremenoj kulturi, umjetnosti, društvu i transformacijama ovih polja te pristupe njima iz pozicije kritičkog promatranja.

Udruge **Kurziv** i **Kulturtreger** su zajednički od 2011. svoje dosadašnje projekte nadogradile i proširile projektom '**Criticize this!**' koji se bavio edukacijom mladih kritičara umjetnosti (do 30 godina starosti) koji se još nisu afirmirali u ovom poslu, ali su pokazali želju i interes. Ovim projektom napravljeno je vrlo detaljno i temeljito skeniranje te dubinska analiza većine domaće suvremene umjetničke produkcije, dok je domaćoj publici i domaćim umjetnicima pružen uvid u situaciju na scenama zemalja regije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske.

Projekt **Pogled izvana** nadovezao se na dosadašnje postignute rezultate navedenog projekta partnera, a podrazumijevao je sustavno praćenje i valoriziranje suvremene domaće umjetničke produkcije na način da o njoj na kritičan i nepristran način pišu međunarodni, regionalni kritičari paralelno s domaćim kritičarima. Pored kritičke produkcije, projekt je obuhvaćao i simpozij *Umjetnost kritike* koji je imao za cilj skicirati povijest i smjernice razvoja kritike te se pozabaviti pitanjem njezine pozicije danas.

U 2014. bavljen je problemom i afirmacijom kritike nastavili smo projektom **Kritika danas – teorija i praksa**. Projekt se odvijao na dvije razine – jedan segment podrazumijevao je kritičku valorizaciju suvremene kulturno-umjetničke produkcije, a poseban je fokus postavljen na podizanje vidljivosti kulturne produkcije izvan Zagreba. Drugi aspekt čini diskurzivni program koji je imao za cilj nastaviti raspravu o temi kritike s pristupom iz različitih teorijskih aspekata te problematizirati njezinu ulogu u širem društveno-političkom kontekstu. U ovom dijelu programa održana su četiri predavanja u sklopu kojih smo ugostili priznate teoretičare i umjetnike **Stefana Nowotnyja, Diedricha Diederichsena, Gwenaelle Aubry** i **Laszla Krasznahorkaia**.

U 2015. projekt je raslojen u tri segmenta. Prvi segment čini kontinuirana produkcija kritičke valorizacije suvremene kulturno-umjetničke produkcije; drugi segment usmjeren je na javne, diskurzivne programe i izdavaštvo, koje realiziramo u suradnji s Multimedijalnim institutom; te segment posvećen samim kritičarima i poticanju dijaloga među njima. U sklopu programa ugostili smo **Alberta Manguela, Jacquesa Rancièrea, Andreasa Breitensteina** te **Alexandra Garciju Duttmana**.

U studenom je održan dvodnevni **Kolokvij o kritici**, dvodnevno događanje zatvorenog tipa koje je imalo za cilj potaknuti razgovor i raspravu, ali i međusobno upoznavanje i uspostavljanje komunikacije među kritičarima. Događanje je bilo zamišljeno kao upućena rasprava među kritičarima te urednicima medija koji njeguju ovu formu. Razgovori su bili koncipirani oko dvije tematske cjeline, a svaka od tema bila je podijeljena na u dvije podteme. U samo koncipiranje i fokusiranje kolokvija uključili smo naše suradnike, kritičare koji surađuju s našim medijima te smo zajednički osmislili događanje kao moderiranu razgovornu formu podijeljenu u dvije tematske cjeline. Tako smo se prvog dana, u dvije razgovorne sesije posvetiti temi kritike – iz perspektive transformacije tradicionalnih medija s jedne strane, te perspektive promijenjenih uvjeta i pristupa umjetničkoj produkciji s druge strane. Drugog dana razgovore smo posvetili temi kritičara kroz koje smo se dotaknuli promijenjene uloge kritičara u gore spomenutim okvirima te pitanjima povezanim s tim aspektima, od „identiteta“ i rizika s kojima se kritičar danas suočava do odnosa s medijima s kojima surađuje. U programu je sudjelovalo 40 kritičara iz Zagreba i inozemstva.

U sklopu ove programske linije objavljena je i publikacija **Franca Morettija** *Građanin – između povijesti i literature*. **Franco Moretti** jedan je od najutjecajnijih suvremenih književnih teoretičara. Za njegov rad moglo bi se reći da predstavlja vrstu podatkovnog zaokreta u književnoj teoriji, rad koji zanemaruje diktat kanona, rad za koji se ne koristi lupa već satelitski snimak većih sistemskih jedinica, rad koji, primjerice, podrazumijeva geografsku kontekstualizaciju književnih žanrova, njihove interkontinentalne migracije, kao i istraživanje dominacije određenih kulturno-povijesnih konstrukata u književnosti, poput "građanstva", odnosno "buržoazije". Utoliko, njegove studije *Graphs, Maps, Trees* i *Distant Reading*, zapravo ukoričeni eseji objavljavani tijekom godina u različitim publikacijama, izvrstan su uvod u kvantitativno proučavanje povijesti književnosti. S obzirom da Franca Morettija nismo ove godine mogli dovesti u Zagreb zbog njegovih obaveza na Sveučilištu Stanford gdje predaje, objavili smo prijevod njegove knjige *Građanin: između povijesti i literature* (*The Bourgeois: Between History and Literature*, Verso, 2015.) u biblioteci *past:forward* **Multimedijalnog instituta**, te u suradnji s **Kulturtregerom** i **Kurzivom**. Knjiga predstavlja "vjerojatno najznačajniju recentnu analizu donedavno dominantne kulture/klase, te uspona i pada njezine književnosti". **Franco Moretti** gostovat će u Zagrebu u 2016. godini.